

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Jild 3, Son 12/1

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/1 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳақимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Тошкент давлат юридик университети.

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги

педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Елмуратов Икматулла Гайбуллаевич</i> ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДАГИ БИРИНЧИ ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ ТАРИХИ (1931-1936 ЙИЛЛАР)	12-18
<i>Qitaybekov Azizbek Kenesbek o'g'li</i> QORAQALPOG'ISTONDA HAVO TRANSPORTINING SHAKLLANISHIDA "DOBROLET" AKSIYADORLIK JAMIYATINING O'RNI	19-23
<i>Nawrizbaeva Nurjamal Qudaybergenovna</i> QORAQALPOQLARNING GILAMCHILIGI BILAN BOG'LIQ BA'ZI MAROSIMLAR	24-29
<i>Сайдуллаев Фаррух Умедулло ўғли</i> МУҲАММАД ҲАКИМ ТЕРМИЗИЙНИНГ ЭТНОЛОГИК ВА ЭТНОГРАФИК ТАДҚИҚОТЛАРИ	30-35
<i>Berdiqulov Mirolim Tugalvoyevich</i> ТО'ДА-1 NEOLIT MAKONINING O'ZBEKISTON TOSH DAVRI ARXELOGIYASINI O'RGANISHDAGI O'RNI	36-40
<i>Olimjonova Gulida Olimjon qizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT BOJXONA XIZMATI ORGANLARI FAOLIYATI ..	41-47
<i>O'ng'alov Lazizbek Amiriddin o'g'li</i> NUROTA TOG' TIZMASINING TOSH DAVRI ARXELOGIYASINING O'RGANILISH TARIXI..	48-53
<i>Rahmonov Faxriddin Shoymardonovich</i> MILLIY DEHQONCHILIK MADANIYATINI ETNO-TARIXIY MANBALARDA AKS ETISHI (JANUBIY O'ZBEKISTON MISOLIDA)	54-58
<i>Tilavboyev Muhammad</i> JIZZAX VOHASIDA OT BILAN BOG'LIQ URF-ODATLAR VA MAROSIMLAR	59-63
<i>To'xtaboyev Xurmatullo Shomirza o'g'li</i> O'ZBEKISTON ILM-FANI RIVOJIDA FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETINING O'RNI (MUSTAQILLIK YILLARI MISOLIDA)	64-68
<i>Рахматиллаев Хасанбой</i> МАРКАЗИЙ ОСИЁНИНГ ҚАДИМГИ ДАВР ЭТНИК ТАРИХИНИ ЁРИТИШДАГИ АЙРИМ МУАММОЛИ МАСАЛАЛАР ВА УСУЛЛАРГА ДОИР	69-74
<i>Qurbonova Manzila Boqiyevna</i> BUXORO VOHASI MILLIY SHIRINLIKLARI VA ICHIMLIKLARI	75-80
<i>Ravshanova Gulora</i> QASHQADARYO VOHASIDA MUNTAZAM QUROLLI HARAKATLAR TA'MINOTI (XX-asrning 20- yillarida)	81-85
<i>Зарипбаев Уснатдин Оракбаевич</i> ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ЙИЛЛАРИДА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР ПРОКУРАТУРА ОРГАНЛАРИ ФАОЛИЯТИ	86-90

<i>Baxronov Abdullo Haydar o'gli</i> O'ZBEKISTONDA TOSH DAVRI ARXELOGIYASINI O'RGANISHDA XALQARO EKSPEDISIYALARINING O'RNI	91-95
<i>Maxmatqulov Jasur Isroil o'g'li</i> GIYOHVANDLIKKA QARSHI KURASH MAVZUSINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	96-101
<i>Esanova Nilufar</i> O'ZBEKISTON-TURKIYA HAMKORLIGI VA UNING NATIJASI (TO'QIMACHILIK SANOATI MISOLIDA)	102-106
<i>Норбоев Сарвар Қаҳрамон ўғли</i> АФРОСИЁБДАГИ СЎҒД МУДОФАА ДЕВОРИГА ОИД ТАДҚИҚОТЛАРНИНГ ЎРГАНИЛИШИ (XX АСРНИНГ 50-80-ЙИЛЛАРИ).....	107-111
<i>Эсонов Зиёдбек Юлдашевич</i> ФАРҒОНА ВОДИЙСИ АҲОЛИСИ ТЎҚИМАЧИЛИК ҲУНАРМАНДЧИЛИГИ АНЪАНАЛАРИ	112-117
<i>Tishabayeva Irodaxon Rasulovna</i> 1960-1970 YILLARDA O'ZBEKISTONDA MAKTABGACHA TARBIYA MUASSASALARI FAOLIYATI	118-124
<i>To'xtamishева Fotima Musurmonovna</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA QASHQADARYO VOHASI KASHTADO'ZLIGIDA O'ZGARISHLAR.....	125-132
<i>Sattorov Nurbek</i> SHIMOLIY BAQTRIYA VA ZARAFSHON MINTAQALARIDA DEHQONCHILIK VA CHORVACHILIK MADANIYATI SOHIBLARI ETNOMADANIY ALOQALARINING O'ZBEK XALQI ETNOGENEZI SHAKLLANISHIDAGI O'RNI	133-138
<i>Hazratov Nurali Burxon ug'li</i> QADIMGI KESH VILOYATI HUDUDIDAGI ARXELOGIK YODGORLIKLARINING O'RGANILISH TARIXIDAN	139-144
<i>Mamatqulov Bekzod Sherzovich</i> O'ZBEKISTONDA GAZ-OLTINGUGURT SANOATINING YUZAGA KELISHI VA UNING RIVOJLANISH TARIXI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	145-149
<i>Berdiyev Jamshid</i> VOHA JOY NOMLARINING SHAKLLANISHIDA ETNONIMLAR VA PATRONIMLARNING TUTGAN O'RNI	150-155
<i>Djurakulov Sherzod Davronovich</i> SAMARQAND VILOYATI HUDUDIDI TOSH DAVRI ARXELOGIYASINING O'RGANILISHI TARIXI	156-161
<i>Қурбанова Дилрабо Шерипбоевна</i> ПАРЛАМЕНТ ТАРИХИ ВА ТАРИХШУНОСЛИГИ	162-172

<i>Зухриддин Болтаевич Жунаев</i> ХОРАЗМДА РЕСПУБЛИКА ТУЗУМИ: ЮТУҚЛАР ВА МУАММОЛАР (1920-1924 йиллар)	173-181
<i>Mamadiev Voxodir Bobojonovich</i> QASHQADARYO MUZEYIDAGI NODIR OSTODON	182-186
<i>Norqo'chqarov Xushvaqt Eshnazarovich</i> AFG'ONISTONDA O'ZBEK TILINING QONUNIY ASOSLANISHI, O'ZBEKLAR IJTIMOYIY-MADANIY HAYOTIDAGI O'RNI (XX ASR – XXI ASR BOSHLARI)	187-197
<i>Ибрагимов Рахмон Зиёдуллаевич</i> ТОШКЕНТ ВОҲАСИ СЎНГГИ БРОНЗА ДАВРИ ТАРИХИ ТИЗИМИДА: ДАФН УДУМИ ВА МИГРАЦИЯ МАСАЛАЛАРИ	198-203
<i>Азаматова Гулмира Байирбековна</i> ОДАМ САВДОСИГА УЧРАГАН МИГРАНТ ХОТИН-ҚИЗЛАР ҲАҚИДА БАЎЗИ МУЛОҲАЗАЛАР	204-208
<i>Tishabayeva Iroдахon Rasulovna</i> 1960-1970 YILLARDA O'ZBEKISTONDA MAKTABGACHA TARBIYA MUASSASALARI FAOLIYATI	209-215
08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ	
<i>Ostonokulov Azamat Abdukarimovich, Inoyatov Mardonbek Mo'min o'g'li</i> DAVLAT SEKTORIDA ICHKI AUDITNING XALQARO STANDARTLARI	216-226
<i>Kurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich</i> O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV TASHKILYIY- IQTISODIY MEKANIZMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI	227-232
<i>Отабеков Отажон Файрат ўғли</i> ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ОПТИМАЛ СОЛИҚ ЮКИ ВА ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ МАСАЛАЛАРИ	233-243
<i>Шакирова Фароғат Болтаевна</i> ИННОВАЦИОН ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА БАҲОЛАШ ИНДИКАТОРЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ	244-255
<i>Мамбетназаров Бахыт Бисенбаевич</i> ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕТЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	256-263
<i>Jumaniyazova Ro'za Quvondiq qizi</i> TURIZM INFRATUZILMASI TUSHUNCHASI VA UNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	264-269
<i>Matniyozov Murodjon Rajabbayevich</i> DESTINATSIYA IMIDJINI SHAKLLANTIRISHDA TURISTLARNING SODIQLIGI VA QONIQLASHINING AHAMIYATI	270-278

<i>Хамидова Зарифа Урол қизи</i> ДАВЛАТ СЕКТОРИДА ИЧКИ АУДИТ ВА ДАВЛАТ МОЛИЯВИЙ НАЗОРАТ ТАДБИРЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ	279-291
<i>Toshaliyeva Saodat Toxirovna</i> KICHIK TADBIRKORLIK TUSHUNCHASI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY MONIYATI	292-296
<i>Худойназаров Фахритдин Хаитович</i> ИБН ХАЛДУННИНГ ИҚТИСОДИЁТГА ТАВСИЯЛАРИ	297-304
<i>Nurullayev Hoshimjon Hamidovich</i> GASTRANOMIYANING TURIZM RIVOJLANISHIDAGI ANAMIYATI	305-313
<i>Кадырова Шарофат Амоновна</i> ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ СФЕРЫ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	314-323
<i>Бегматова Зиёда Захиджановна</i> ДАВЛАТ ИНТЕРАКТИВ ХИЗМАТЛАРИ ТИЗИМИ АСОСИДА КАДРЛАР БАНДЛИГИНИ ВА УЛАРГА ТАЛАБНИ БАҲОЛАШ	324-332
<i>Shafkarov Bakhrom Khudoyberdievich</i> TERRITORIAL FEATURES AND THEIR EFFECTIVE USE IN THE CULTIVATION OF VITICULTURE PRODUCTS	333-340
<i>Masharipova Fazilat Axmedovna</i> OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ANAMIYATI	341-348
<i>Мусинов Дилшод Султанович</i> ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИНИНГИ ИЖТИМОИЙ ВА ИҚТИСОДИЙ САМАРАДОРЛИГИ ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ ОМИЛИ СИФАТИДА	349-359
<i>Шакирова Юлдуз Сайдалиевна</i> ВОПРОСЫ РАЗРАБОТКИ ДОРОЖНОЙ КАРТЫ АКТИВИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ	360-368
<i>Абдивоҳидов Мамуржон Авазхон ўғли</i> РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИНИНГ МАЗМУНИ, ТАВСИФИ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ	369-380
<i>To'xtasinova Muxayyo Mirzasultonovna</i> DAVLATNING INNOVATSION TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MASALASIGA	381-388
<i>Қурбанова Раҳима Джамшедовна, Мирзаева Ширин Нодировна</i> РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В СТИМУЛИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	389-403
<i>Набиева Нилуфар Муратовна</i> ОСОБЕННОСТИ КОМПЛЕКСА МАРКЕТИНГОВОГО ПРОДВИЖЕНИЯ КОМПАНИИ В ЦИФРОВОЙ СРЕДЕ	404-416

<i>Safarov Radjabboy Eshmuxammadovich</i> KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA INDIVIDUAL DAROMADGA SOLIQLAR MEKANIZMIDAN SAMARALI FOYDALANISH MASALALARI	417-428
<i>Sharipova Zulayho</i> SANOAT TARMOQLARI KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	429-434
<i>Шарипов Акбар Илхамович</i> ЧАКАНА САВДО КОРХОНАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА РАҚАМЛИ МАРКЕТИНГНИ РОЛИ	435-440
<i>Хаджаев Хабибулла Сагдуллаевич</i> ОБЪЕКТИВНАЯ НЕОБХОДИМОСТЬ И ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ АНТИМОНОПОЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ В РАЗВИТИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	441-447
<i>Хамзайева Дилфуза Самаровна</i> SURXANDARYO VILOYATIDA TURISTIK MAHSULOTLARNI BAHOLASH VA SAMARALI RIVOJLATIRISH IMKONIYATLARI	448-452
<i>Усманова Насиба Акбаржоновна</i> ПУТИ РАЗВИТИЯ МЕНЕДЖМЕНТА В СФЕРЕ УСЛУГ	453-459
<i>Исхакова Сарвар Аюбовна</i> ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА ЗАНЯТОСТЬ И КВАЛИФИКАЦИЮ ПЕРСОНАЛА В СФЕРЕ БЫТОВОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	460-467
<i>Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich</i> INNOVATSION TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISHDA MUQOBIL MOLIYALASHTIRISH VOSITALARIDAN FOYDALANISH VA UNI TURISTIK XIZMATLAR SOHASIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	468-479
<i>To'uchiyeva Nodira G'ulom qizi</i> OLIY TA'LIMNI BOSHQARISHDAGI INNOVATSIYALAR. CHAT GPT YOHUD SUN'IY INTELLEKT	480-485
<i>Абдурахимова Саида Аҳмаджановна, Адилова Гўзал Абзаловна</i> ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА КИЧИК БИЗНЕС СУБЪЕКТЛАРИ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИНИНГ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ ТАҲЛИЛИ	486-494
<i>Maxsudov Sherzod Solijonovich</i> TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION MUHIT JOZIBADORLIGINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	495-500
<i>Tadjibekova Dilnoza Bakhtiyarovna</i> ENHANCING FINANCIAL RESOURCE FORMATION IN BUSINESSES	501-506
<i>Radjabova Malika Ziyodullayevna</i> AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH ISTIQBOLLARI XUSUSIDA	507-512

09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

<i>Asraqulova Adiba Nabiyevna</i> ZAMONAVIY DAVRDA IQTISODGA FALSAFIY QARASHLAR	513-520
<i>Жўраев Аҳмад Муҳаммадиевич</i> ТИНЧЛИКПАРВАРЛИК ҲОЯЛАРИНИНГ ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИДАГИ АҲАМИЯТИ	521-530
<i>Гуламова Мавжуда Ташпулатовна</i> АХМАД ЗИЁУДДИН АЛ-КУМУШХОНаВИЙ АСАРЛАРИДА КОМИЛ ИНСОН ҲОЯЛАРИНИНГ ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛИ	531-538
<i>Abduxolikova Nasiba Alijonovna</i> YOSHLARNING ONLAYN TA'LIM JARAYONIGA TA'SIR ETUVCHI IJOBIIY SALBIY OMILLAR	539-544
<i>Yazdonov Zikirillo Shukurilloevich</i> QALANDARIYLIK VA UNING INSON, JAMIYAT TIZIMIDAGI O'RNI	545-552
<i>Sharipova Barno Salimovna</i> BIOETIK MADANIYATNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA UNING ZAMONAVIY IMIJI	553-558
<i>Xalikulova Umida Rustamovna</i> AXBOROT MUHITINING OLIY TA'LIMGA TA'SIRI: KONSTRUKTIV VA DESTRUKTIV OMILLAR	559-564
<i>Abbasova Maftuna Subxonovna, Temirova Xurshida</i> OILA VA NIKOH MA'NAVIYATI, OILANI MUSTAHKAMLASH OMILLARI	565-571
<i>Tog'ayev Nodirjon Ergashevich</i> AJDODLARIMIZ BOY ILMIY MEROSINING O'ZBEKISTONDA MA'RIFATLI JAMIYAT QURISH HAMDA YOSHLAR TARBIIYASIDA TUTGAN O'RNI	572-576
<i>Kipchoqov Xomidjon Gulomovich</i> JAVOBGARLIK PRINSIPINI SHAKLLANTIRISH AXLOQSHUNOSLIKNING ASOSIY MASALASI SIFATIDA	577-581
<i>Raximova Rayxon Abdurasulovna</i> ZAMONAVIY OILADA MA'NAVIY-AXLOQIY QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISH: MUAMMONING NAZARIY VA USLUBIY TAHLILI	582-586
<i>Агзамова Нилюфар Шухратовна</i> “АДАБ АЛЬ-ТАБИБ” КАК ИСТОЧНИК НАЦИОНАЛЬНОЙ БИОЭТИКИ	587-591
<i>Axmadiyev Nuriddin Muxutdinovich</i> INTELLEKTUAL MADANIYAT YOSHLARNING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRISHNING MUHIM MEZONI SIFATIDA	592-596
<i>Nabiyev Mansur Jamxur o'g'li</i> DEMOKRATIK JAMIYAT TARAQQIYOTIDA IJTIMOIIY G'OYALAR EVOLYUTSIYASI VA MODERNIZATSIIYASI	597-603

<i>Kenjayeva Dilrabo Romanovna, Xaydarova Larisa Sunnatovna</i> GLOBALLASHUV SHAROITIDA MILLIY MADANIYAT SOHASIDAGI O'ZGARISHLARNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	604-609
<i>Abduraximova Tursunoy Abduvoxid qizi</i> O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASINING FALSAFIY MOHIYATI	610-615
<i>Tagayev Ganisher Xasanovich</i> YOSHLAR ETNOESTETIK DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISHDA BADIY-ESTETIK OMILLARNING O'RNI	616-625
<i>Шоназаров Жамшид Шуҳратович</i> БЕҲБУДИЙ ВА УНИНГ ДАВЛАТЧИЛИК ҲОЯСИ	626-630
<i>Ҳамраев Сирож Абруевич</i> ЖАМИЯТ ЯНГИЛАНИШИ ВА ТАДБИРКОР МАЪНАВИЯТИ	631-637
<i>Nabiyev Bekzod Muxammadumarovich</i> MAFKURAVIY ISHLARNI TASHKIL ETISHDA ZAMONAVIY TARG'IBOT TEXNOLOGIYALARI: O'ZBEKISTON VA XORIJ TAJRIBASI	638-642
<i>Hashimova Gulsina Ismoyilovna</i> HARBIY IJTIMOYIY ISH VA HARBIY MADANIYATNING HARBIY XIZMATCHILAR FAROVONLIGINI TA'MINLASHDAGI ROLI	643-648
<i>Karimova Gulnoza Yigitaliyevna</i> AXLOQIY MADANIYAT TUSHUNCHASINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOYIY ZARURIYATI	649-655
<i>Sharipova Kamola Usmonjonovna</i> YANGI O'ZBEKISTONDA GENDER TENGLIKNI TA'MINLASH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASINI MILLIY STRATEGIYAGA TRANSFORMASIYALASH ISTIQBOLLARI	656-661

08.00.00- Иқтисодиёт фанлари

Nurullayev Hoshimjon Hamidovich
Oriental univeristeti "iqtisodiyot va turizm"
kafedrasi stajor o'qituvchisi
Email: hoshimnurullaev@gmail.com

GASTRANOMIYANING TURIZM RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI

Annotatsiya. Gastronomiya turizmda katta boylik hisoblanadi. Bu mamlakatlar madaniyati va an'alarining bir qismi. Yaxshi oshxona hamma uchun qiziqarli, chunki hamma yaxshi va mazali taomni tatib ko'rishni xohlaydi. Ko'p odamlar faqat gastronomik maqsadlarda sayohat qilishadi. Oziq-ovqat insonning asosiy ehtiyojidir va u sayohatga qaror qilishda asosiy turtki bo'lishi mumkin. Shuning uchun tadqiqotda gastronomiya va uning turizmdagi rolini o'rganildi.

Kalit so'zlar: Gastronomiya, turizm, gastronomik turizm, turist, madaniyat, oziq-ovqat.

Nurullaev Hashimjon Hamidovich
Assistant teacher of the Department of
"Economy and Tourism" of the Oriental University

IMPORTANCE OF GASTRONOMY IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM

Abstract. Gastronomy is a great asset in tourism. It is part of the culture and tradition of these countries. Good cuisine is fun for everyone, because everyone wants to taste good and tasty food. Many people travel only for gastronomic purposes. Food is a basic human need and it can be the main motivation in the decision to travel. Therefore, the study examined gastronomy and its role in tourism.

Key words: Gastronomy, tourism, gastronomic tourism, tourist, culture, food.

Нуруллаев Хашимжон Хамидович
Преподаватель-стажер кафедры
«Экономика и туризм» Ориентал университета

ЗНАЧЕНИЕ ГАСТРОНОМИИ В РАЗВИТИИ ТУРИЗМА

Аннотация. Гастрономия является большим преимуществом в туризме. Это часть культуры и традиций этих стран. Хорошая кухня – это удовольствие для всех, потому что каждый хочет попробовать хорошую и вкусную еду. Многие люди путешествуют только с гастрономическими целями. Еда – это основная потребность человека, и она может стать основным мотиватором решения о путешествии. Поэтому в исследовании рассматривалась гастрономия и ее роль в туризме.

Ключевые слова: Гастрономия, туризм, гастрономический туризм, турист, культура, еда.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I12.1Y2023N45>

Kirish. Turizmni rivojlantirishda gastronomiya muhim o‘rin tutadi. Gastronomiya madaniyatning bir qismi hisoblanadi; xalqlarning urf-odatlarini va qadriyatlarini ko‘rsatadi. Sayyohlar sayohat paytida turli mamlakatlarning oshxonalarini bilan tanishadilar. Ba’zida turistlar uchun gastronomiya sayohat haqida qaror qabul qilishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Shuningdek, bu turistlarning umumiy sayohatdan qoniqishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Shunday qilib, gastronomiya va turizm masalalari gastronomik brendni rivojlantirish va turizmni rivojlantirish uchun juda muhim hisoblanadi.

Maqolaning maqsadi gastronomiyaning turizmdagi ahamiyati va rolini o‘rganish hisoblanadi. Maqola shu mavzudagi adabiyotlar tahlili bilan bir qatorda, turistlar uchun gastronomiyaning ahamiyati, ularning ovqatlanish afzalligi va sayohat qilgan joyidagi mahalliy ovqatlarga bo‘lgan fikrlari o‘rganiladi.

Turizm xizmatlarini rivojlantirishda oziq-ovqat muhim rol o‘ynaydi, chunki u turistik xarajatlarning 30% yoki undan ko‘p qismini tashkil qiladi.

Bugungi dunyoda jismoniy ehtiyojlardan biri bo‘lgan va rivojlanayotgan turizm sektori, oziq-ovqat, ichimliklar sanoati bilan bog‘liq bo‘lgan gastronomiya kundan kunga rivojlanib bormoqda. Deyarli barcha sayyohlar, qaysi mehmonxonada bo‘lishidan qat’i nazar, oziq-ovqat va ichimliklar xizmatlarini ko‘rsatadimi yoki yo‘qmi, tashqarida ovqatlanishni afzal ko‘radi; va sayohat qilgan joyiga tegishli mahalliy taomlar bilan tanishishga va tatib ko‘rishga qiziqishadi. Shu nuqtai nazardan, turistlar uchun mahalliy taomlar shu hududning madaniyatini bilish va ko‘proq o‘rganish uchun muhim vositaga aylangan [6; 371-379-b].

Turist yangi madaniy tajribaga ega bo‘lish uchun biron bir hududga tashrif buyurishni xohlashi yoki u mahalliy taomlar va o‘sha hududga tegishli turli xil ta’mlarni tatib ko‘rishga qiziqishi ortib bormoqda. Natijada, o‘sha hududning mahalliy taomlarini tatib ko‘rish, ishlab chiqarish bosqichlarini kuzatish va faqat o‘sha hududda mavjud bo‘lgan xomashyodan tayyorlangan mahalliy taomni tatib ko‘rish kabi sabablar bugungi kunda turistlarga ta’sir ko‘rsatuvchi asosiy sabablardan bo‘la boshladi. Bu mintaqalar resurslarining barqarorligiga, shuningdek, oziq-ovqat madaniyati ustuvor bo‘lgan mintaqalarda tuzilishi mumkin bo‘lgan muqobil turizm obyektlariga yordam beradi [19; 11-b].

Adabiyotlar tahlili. Gastronomiya so‘zi “gastros” va “gnomos” (yunoncha “oshqozon” va “bilim yoki qonun” degan ma’noni anglatadi) so‘zlaridan olingan. Yana bir so‘z — pazandalik, ya’ni idish-tovoq, taom, taom tayyorlash texnikasi [10; 354-377-b]. Pazandachilik lotincha “kulina” so‘zi bo‘lib, oshxona yoki pishirish degan ma’noni anglatadi, u ingredientlar, tayyorlanadigan ovqatlar, ichimliklar, ishlab chiqarish jarayonini anglatadi [13; 1463-1465-b, 9; 74-85-b]. Gastronomiya nafaqat oziq-ovqat, balki ichimliklar bilan ham bog‘liq [14; 229-245-b].

1998 yilda oziq-ovqat va vino orqali boshqa madaniyatlarni o‘rganish g‘oyasini ifodalash uchun “pazandachilik turizmi” atamasini birinchi marta ishlatilgan. Wolf fikricha, “kulinariya” va gastronomik turizmi “tayyorlangan taom va ichimliklar, noyob va unutilmas gastronomik tajribalarni izlash va zavqlanish uchun sayohat” hisoblanadi [18].

Gastronomiya madaniyatining ajralmas qismidir va sayyohlar o‘zlari tashrif buyuradigan mintaqani “ta’mini” his qilishni xohlashadi [4; 21-43-b].

Garchi “gastronomiya” ko‘p manbalarda yeb-ichish san’ati sifatida ta’riflangan bo‘lsa-da, aslida u kimyo, adabiyot, biologiya, geologiya, tarix, musiqa, falsafa, psixologiya, sotsiologiya, tibbiyot, ovqatlanish va qishloq xo‘jaligi va boshqa fanlar bilan bevosita bog‘liq bo‘lgan san’at

va fanning o'zaro bog'liq tarmog'idir [10; 354-377-b]. Boyne, Uilyams va Xollarning ta'kidlashicha, "turizm va gastronomiya o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklar juda ko'p va chuqurdir[5;91-114-b]. Tikkanen yoqimli ovqatlanish tajribasi har doim bizning asosiy fiziologik ehtiyojlarimizdan biri deb hisoblaydi[17;721-734-b]. Xenderson va Alonso ta'kidlashicha, gastronomiya muhim turizm resursi bo'lib xizmat qiladi. Mintaqaning mahalliy taomlari o'ziga xos tajribalarni izlayotgan sayyohlar orasida rag'batlantiruvchi omil bo'lishi mumkin va aynan shu tadbirlar davomida sayyohlar o'z mezbolarining madaniyati bilan tanishadilar [8;317-326-b, 2;55-68-b].

Turistning motivatsiyasi oziq-ovqat, yangi ta'mlar bilan tanishish va tarix yoki madaniyatni o'rganish atrofida aylanar ekan, u gastronomik turizmga aylanadi [7].

Shunday qilib, gastronomiya barcha turistlar sayohat davomida birlamchi ehtiyoj bo'lgani uchun ovqatlanishlari zarur va ba'zi bir yaxshi taomlar turistlar uchun bu hududga yana sayohat qilishga va ovqatlardan olgan tassurotlarini do'stlari bila ulashishiga asosiy motivator bo'lishi mumkin [8;317-326-b].

Gastronomik turizmga oziq-ovqat ishlab chiqaruvchilari, oziq-ovqat va ichimliklar festivallari, restoranlar va ba'zi maxsus taomlar bilan bog'liq bo'lgan maxsus joylarga tashrif buyurish, ma'lum bir taom qanday tayyorlanayotganini ko'rish shuningdek, maxsus taomni tatib ko'rish, uni tayyorlash yoki juda mashhur oshpaz qo'lidan maxsus taom yeyish kiradi [7].

Makkercher bozorni uchta kichik guruhga ajratadi. Birinchi guruh, gastronomik sabablarga ko'ra mahalliy taomlarni tatib ko'rishga harakat qiladilar bu ularning sayohat qilish uchun qaroriga ta'sir qiladi. Ularning hayot faoliyati gastronomiya bilan bog'liq. Ikkinchi guruhga esa, oziq-ovqat muhim, lekin unchalik muhim emas turistlar kiradi. Bu muhim rolga ega, ammo gastronomik masalalar sayohat qaroriga ta'sir qilmaydi. Oxirgi guruh turistlari uchun gastronomiya ularning sayohatida hech qanday ahamiyatga ega emas [12;137-148-b].

Shenoy uchun gastronomiya turistlarining faqat uchta turi mavjud. Birinchi guruh pazandalik sayyohlari bo'lib, ular uchun oziq-ovqat muhim o'rin tutadi va ular dam olish vaqtida oziq-ovqat bilan bog'liq tadbirlarga alohida qiziqish bildiradilar [15].

Ikkinchi guruh sayyohlari mahalliy taomlarni tatib ko'rishadi, ammo oshpazlik sayyohlari kabi unchalik qiziqmaydilar. Uchinchi guruh — umumiy turistlar guruhi bo'lib, ular gastronomik qiziqishlari bo'yicha pazandalik turistlarga mutlaqo teskari fikrdagi turistlar hisoblanishadi.

Kivela va Krotts tomonidan o'tkazilgan tadqiqotga ko'ra, gastronomiya zamonaviy madaniy manba sifatida qaraladi va shuning uchun u madaniy turizm mahsulotlarining barcha an'anaviy talablarini qondiradi. Ularning tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, gastronomik sabablarga ko'ra sayohat qilish motivatsiyasi bozor segmentatsiyasi maqsadlari uchun to'g'ri tuzilishdir [10;354-377].

Bundan tashqari, gastronomiya tashrif buyuruvchilarning manzilni his qilishlarida juda katta rol o'ynaydi va shuning uchun sayohatchilar o'zining noyob gastronomiyasidan bahramand bo'lish uchun o'sha joyga qaytishni xohlashadi.

Gastronomik turizmi qiziqish turizmi bo'lishi bilan bir qatorda, o'sha hududning mahalliy taomlari tufayli mezbolar hududning madaniy xususiyatlarini o'rganish orqali gastronomiya turistlari bir vaqtning o'zida madaniy turistlar ham hisoblanadilar [1]. Turistlarning mintaqada egallashi mumkin bo'lgan tajriba va tanlashda muhim rol o'ynaydigan mintaqaning taomlari va ovqatlanish madaniyati bilan tanishtirish uchun tashkil etilgan

gastronomik turlar mintaqaning mashhurligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu hududlardan ba'zilari Fransiya, Avstraliya, Janubiy Afrika, Italiya, Amerika, Angliya va boshqalarda vino turizmi ko'proq rivojlangan; Kanada pivo turizmi bilan, Italiya esa makaron va pizza kabi mashhur taomlari bilan mashhur hisoblanadi. Bundan tashqari, bu joylarning barchasi Italiyaning Toskana mintaqasi, Kaliforniyadagi Napa vodiysi, AQSh, Janubiy Afrika, Avstraliya, Chili va Fransiyadagi shampan va Burgundiya mintaqalari bilan birga uzoq yillar davomida gastronomiya yo'nalishlari sifatida tanilgan. Turkiyaga kelsak, u odatda kabob va doner kabobi (go'shtdan tayyorlangan maxsus taomlar) bilan mashhur [12;137-145-b]. Hozirgacha olib borilgan tadqiqotlar nuqtai nazaridan, turk oshxonasini bilish va tatib ko'rish istagi chet ellik sayyohlarning Turkiyaga tashrif buyurishdagi motivlar ichida beshinchi o'rinni egallaydi [3].

Metodologiya. Tadqiqot turistik joylarida mahalliy taomlarni sotib olish hissi va motivatsiyasini o'rganishni maqsad qiladi. Birlamchi axborotlarni yig'ish va tahlil qilish orqali tadqiqot maqsadiga erishish ko'zda tutildi. So'rovnoma ikki qismdan iborat: rekvizit va asosiy qism. Rekvizit qismda 5 ta va asosiy qismda 7 ta savol tuzildi. So'rovnoma xalqaro darajada o'tqazilishi uchun savollar ingliz tilida tuzildi.

Savollar (asosiy qism):

Gastronomiya so'zining ma'nosi nima deb o'ylaysiz?

Nima deb o'ylaysiz, turistik hududdagi ovqatlar turistlarning qaroriga ta'sir qiladimi?

Siz chet elga sayohat qilganingizda, mahalliy ovqatlarni tanovvul qilishni afzal ko'rasizmi yoki xalqaro ovqatlarni (KFC, Makdonald's)?

Sizningcha turistik hududdagi ovqatlar narxi bu hududning imijiga ta'sir qiladimi?

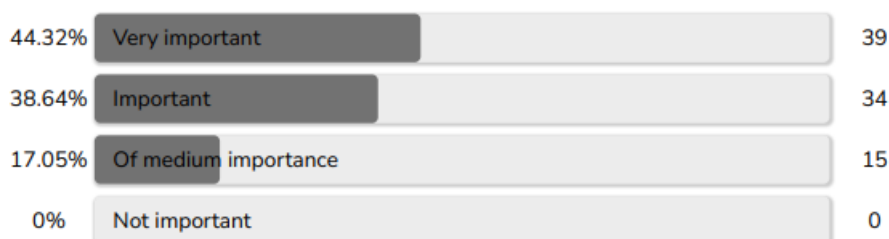
Sayohatingizdan qoniqish hosil qilishda gastronomik tajriba qanchalik muhim?

Sayohat qiladigan joyni tanlashda gastronomik motiv qanchalik muhim?

Ortiqcha xarajatlarning oldini olish maqsadida savollar onlayn tarzda respondentlarga taqdim etildi va javoblar qabul qilib olindi.

Natijalar. So'rovnomada O'zbekiston, Rossiya Federatsiyasi, Turkiya, Indoneziya, Hindiston, AQSh, Kanada, Fransiya, Buyuk Britaniya, Italiya, Shvetsiya, Portugaliya davlatlaridan jami 88 nafar respondent qatnashdi. Ulardan 56,68%i erkaklar va 43,32%i ayollar. So'rovnoma onlayn o'tqazilganligi uchun respondentlarning katta qismi yoshlar hisoblanadi. Ularning 76,14%i 15-25 yosh oralig'idagilar, 19,32%i 26-35 yosh oralig'idagilar, 3,41%i 36-45 yosh oralig'idagilar, 1,14%i esa 46-55 yosh oralig'idagi respondentlar hisoblanadi.

6. What do you think good cuisine of the destination is important for tourist decision

1-diogramma. Turistik hududdagi yaxshi ovqatlarning turistlar uchun ahamiyati
Manba: Muallif tomonidan so'rov natijalari asosida ishlangan.

Birinchi diogrammada ko'rsatilganidek turistlar uchun turistik hududdagi yaxshi ovqatlar sezilarli ahamiyatga ega (44,32%i uchun "juda muhim" 38,64%i uchun "muhim", 17,05%i uchun "o'rtacha").

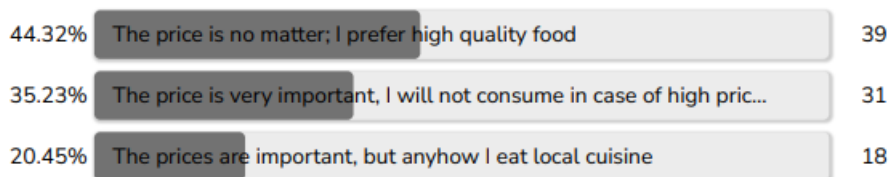
7. When you travel to other country, do you prefer local or international food?

2-diogramma. Mahalliy yoki xalqaro taomlarni afzalligi.
Manba: Muallif tomonidan so'rov natijalari asosida ishlangan.

Ikkinchi diogramмага ko'ra, respondentlarning 44,32%i xalqaro va mahalliy ovqatlarning birdek afzal ko'rishini tasdiqlagan, 26,14% foizi esa turistik hududning mahalliy ovqatlaridan bahramand bo'lishni ma'qul topadigan hisoblanadi, 25%i xalqaro ovqatlar ya'ni fastfudlarni afzal ko'rishini tasdiqlagan, qogan 4,55%i esa sayohat davomida o'zlari uyida tayyorlagan ovqatlarni olib yurib tannavul qiladigan hisoblanadi.

8. What do you think about the impact of food prizes of the destination?

3-diogramma. Turistik hudud ovqatlari narxining turistlarga ta'siri
Manba: Muallif tomonidan so'rov natijalari asosida ishlangan.

Narxning turistlarga ta'siri bo'yicha respondentlarning 44,32%i narxidan qat'iy nazar yuqori sifatli ovqatlarni afzal ko'ruvchilar, 35,23%i ovqat xarid qilishda narx ta'sirchanligi yuqori bo'lganlar, 29,45%i esa ovqatlar narxi muhim bo'lishiga qaramasdan mahalliy ovqatlarni afzal ko'ruvchilar hisoblanadi.

9. What is the meaning of gastronomy (in your opinion)

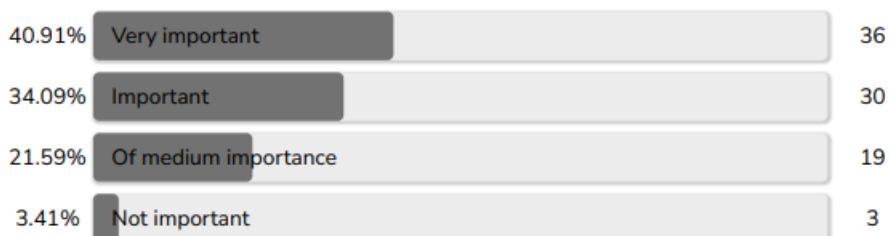

4-diogramma. Gastronomiyaning ma'nosi.

Manba: Muallif tomonidan so'rov natijalari asosida ishlangan.

4-diogrammaga ko'ra gastronomiyaning ma'nosi 32,95% respondentlar fikriga ko'ra pishirish madaniyati va san'ati, respondentlarning 21,59%ining fikriga ko'ra mahalliy madaniyat va an'analarning bir qismi, 20,45%ining fikriga ko'ra shunchaki ovqat, 13,64%ining fikriga ko'ra yeyishva ichish san'ati, 3,41%ining fikriga ko'ra muhim emas hisoblanadi.

10. How important is gastronomy in your motivation to travel?

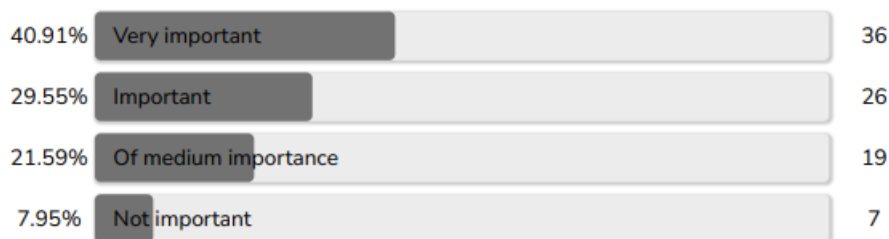

5-diogramma. Gastronomiyaning turist motividagi ahamiyati.

Manba: Muallif tomonidan so'rov natijalari asosida ishlangan.

Respondentlarning 40,91%ining fikriga gastronomiya turistning sayohat qilishida "juda muhim" omil, 34,09%ining fikriga ko'ra "muhim" omil, 21,59%ining fikriga ko'ra "o'rtacha muhim" omil, 3,41%ining fikriga ko'ra "muhim emas" omil hisoblanadi.

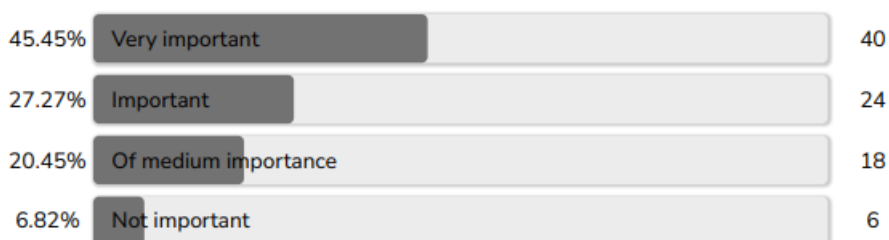
11. How important is the gastronomic experience in the satisfaction of your trip?

6-diogramma. Sayohatdan qoniqish hosil qilishda gastronomiyaning ahamiyati.
Manba: Muallif tomonidan so'rov natijalari asosida ishlangan.

Respondentlarning 40,91%ining fikriga turistning sayohatdan qoniqish hosil qilishida gastronomiyaning ahamiyati “juda muhim” omil, 29,55%ining fikriga ko‘ra “muhim” omil, 21,59%ining fikriga ko‘ra “o‘rtacha muhim” omil, 7,95%ining fikriga ko‘ra “muhim emas” omil hisoblanadi.

12. How important is the search for gastronomic experiences when choosing a destination to visit?

7-diogramma. Sayohat qilish uchun joy tanlashda gastronomiyaning ahamiyati.
Manba: Muallif tomonidan so'rov natijalari asosida ishlangan.

Respondentlarning 45,45%ining fikriga turistning sayohatdan oldin qayerga sayohat qilishni qaror qilish uchun gastronomiyaning ahamiyati “juda muhim” omil, 27,27%ining fikriga ko‘ra “muhim” omil, 20,45%ining fikriga ko‘ra “o‘rtacha muhim” omil, 6,82%ining fikriga ko‘ra “muhim emas” omil hisoblanadi.

Xulosa. Gastronomiya turizmida haqiqatan ham muhim rol o‘ynaydi. Ko‘pchilik turistlar bo‘ljak sayohat qiladigan joyini uning mahalliy oshxonasi tufayli borishni tanlaydi masalan, ko‘pchilik Ispaniya, Italiya va boshqalarning mashhur oshxonalarida pishiriladigan turli xil ovqatlarni tatib ko‘rishni yoki mashhur taom va ichimliklar festivallarida qatnashishni xohlaydi. Turistlar asosiy gastronomik maqsadlarda sayohat qilmasalar ham, ular mahalliy taomlarni iste‘mol qiladilar. Ko‘pchilik uchun gastronomiya biror joy va millat madaniyati va an‘analarining bir qismi bo‘lib, ular bilan oshxona orqali tanishadi. Ko‘p odamlar gastronomiyani pishirish san‘ati deb bilishadi, chunki pishirishning turli usullari taomning ta‘miga katta ta‘sir ko‘rsatadi. Bizning tahlillarimiz shuni ko‘rsatdiki, boradigan joyning yaxshi

oshxonasi odamlar uchun juda muhim va ularning ko'pchiligi sayohat paytida borar joyining mahalliy ovqatlarini tanovvul qilishni afzal ko'radi. Bundan tashqari, narxlar va ahamiyat o'rtasidagi bog'liqlik shuni ko'rsatdiki, odamlar yuqori narxlarga qaramay turistik hududning mahalliy ovqatlarni iste'mol qiladilar va ko'pchilik uchun narx muhim emas, chunki ular o'z yurtida mavjud bo'lmagan sayohat qilingan joyning milliy ovqatlarini afzal ko'rishadi.

Shuningdek, tahlil shuni ko'rsatdiki, tashrif buyuradigan joyning oshxonasi qoniqish darajasiga ta'sir qiladi. Agar odamlar ovqatni yoqtirmasa, ular kamroq qoniqishadi. Ispan, italyan, grek, fransuz kabi mashhur oshxonalar va ovqatlar mashhur hisoblanadi, ammo kamroq ma'lum bo'lgan davlatlar ovqatlari ham sayyohlar uchun qiziqarli va ko'p odamlar yangi joylar, yangi madaniyatlar, yangi oshxonalar va yangi an'analarni kashf qilish uchun sayohat qilishadi.

Shunday qilib, gastronomik turizm — bu turizmning gullab-yashnagan turi, degan xulosaga kelishimiz mumkin. Gastronomiya turizmni rivojlantirishi mumkin, shuning uchun har bir mamlakat va millat uchun milliy gastronomik an'analarini baholash va uning asosida turistik paketlar tayyorlash, destinatsiyaning gastronomik brendini yaratish va uni o'z madaniyatining bir qismi sifatida taqdim etish muhimdir.

Mamlakatlar gastronomik turizmni rivojlantirish rejasiga ega bo'lishi kerak, unda mamlakatning gastronomik xaritasi joriy etiladi. Gastronomik turizm barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishga hissa qo'shishi mumkin.

Gastronomik turizm iqtisodiyotni rivojlantirish, yangi ish o'rinlari yaratish, shu sohada ishlayotgan aholi daromadlarini ko'paytirish va hokazolarning harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi. Sayyohlarning ehtiyojlarini qondirish uchun mamlakatlar iste'molchilarning motivatsiyasi va xulq-atvorini tushunish bo'yicha tadqiqotlar o'tkazishi va uning asosida gastronomik turizm mahsulotini yaratishi kerakligi to'g'risida xulosa qilindi. Bundan tashqari, ta'lim tashkilotlari soha uchun yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashlari kerak, chunki xodimlarning malakasi xizmat ko'rsatish darajasiga katta ta'sir ko'rsatadi, bu esa o'z navbatida mijozlar ehtiyojini qondirishga ta'sir qiladi. Demak, mamlakatlarning gastronomiya turizmini rivojlantirish bo'yicha ko'plab sohalarda keng qamrovli ish olib borish zarur.

Adabiyotlar/Literatura/References

1. Akgol, Y., (2012). Gastronomi Turizmi ve Turkiye'yi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Gastronomi Deneyimlerinin Degerlendirilmesi, Mersin University, Institute of Social Sciences, Department of Tourism and Hotel Management, MA Thesis, Mersin.
2. Alonso, A. D. (2010). Olives, hospitality and tourism: a Western Australia perspective. *British Food Journal*, 55 - 68.
3. Arslan, O., (2010). Yabancı Turistlerin Yiyecek İcecek İşletmeleri, Personeli ve Turk Mutfagına İlişkin Goruslerinin Degerlendirilmesi: Alanya Ornegi, Gazi University, Institute of Educational Sciences, Department of Tourism Management, MA Thesis, Ankara.
4. Bessiere, J. (1998). Local development and heritage: Traditional food and cuisine as tourist attractions in rural areas. *Sociologia Ruralis*, 38(1), 21-43.
5. Boyne, S., Williams, F., & Hall, D. R. (2002). On the trail of regional success: Tourism food production and the Isle of Arran Taste Trail. In G. Richards & A. M. Hjalager (Eds.), *Tourism and Gastronomy* (pp. 91-114). London: Routledge.

6. Gyimothy, S., Rassing, C., Wanhill, S., (2000). Marketing works: a study of restaurants on Bornholm, Denmark. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 12, 371–379
7. Hall, M.C., Sharples, L., Mitchell, R., Macionis, N., Cambourne, B. (2003). *Food tourism around the world: development, management and markets*, Butterworth-Heinemann: Elsevier.
8. Henderson, J.C. (2009) Food tourism reviewed. *British Food Journal*, 111, 317–326.
9. Horng, J. S. & Tsai, C.T.(S) (2010). Government Websites for Promoting East Asian Culinary Tourism: A Cross-National Analysis. *Tourism Management*, 31, 74-85.
10. Kivela, J. & Crofts, J. C. (2006). Tourism and Gastronomy: Gastronomy's Influence on How Tourists Experience a Destination. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 30(3), 354-377.
11. Kivela, J. Jakša, Crofts C. John (2009). Understanding Travelers' Experiences of Gastronomy Through Etymology and Narration. *Journal of Hospitality and tourism research*, 33(2), 161-192
12. McKercher, B., Okumus, F., Okumus, B., (2008). Food tourism as a viable market segment: it's all how you cook the numbers, *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 25,(2);137- 148.
13. Montanari, A.; Staniscia, B. (2009). Culinary Tourism as a Tool for Regional Re-Equilibrium. *European Planning Studies*, 17(10), 1463-1483.
14. Sánchez-Cañizares, S.M. & López-Guzmán, T. (2012). Gastronomy as a Tourism Resource: Profile of the Culinary Tourist. *Current Issues in Tourism*, 15 (3), 229-245.
15. Shenoy, S., (2005). *Food Tourism and The Culinary Tourist*, a Thesis Presented to the Graduate School of Clemson University, USA.
16. Shenoy, S.S. (2005). *Food Tourism And The Culinary Tourist*. A Thesis Presented to the Graduate School of Clemson University, (Doctoral dissertation).
17. Tikkanen, I. (2007). Maslow's hierarchy and food tourism in Finland. *British Food Journal*, 721 – 734.
18. Wolf, E. (2002). *Culinary tourism: A tasty economic proposition*. Portland, Oregon: International Culinary Tourism Association.
19. Yuncu, H.R., (2010). *Surdurulebilir turizm açısından gastronomi turizmi ve Persembeyaylası*, Congress of Aybastı-Kabatas 11, Ankara.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/1 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).